

Sag C-144/23

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

9. marts 2023

Forelæggende ret:

Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Slovenien)

Afgørelse af:

7. marts 2023

Appellant:

KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o.

Indstævnt:

Republika Slovenija

Hovedsagens genstand

Sag vedrørende en anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke (revizija), hvori en part anmoder om en præjudiciel forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol; forpligtelse til at forelægge Den Europæiske Unions Domstol et præjudicielt spørgsmål; prøvelse af realiteten af en parts anmodning om en præjudiciel forelæggelse for Domstolen i lyset af kravene i artikel 267 TEUF; en begrundelse for undersøgelsen, hvis det i afgørelsen om afslag på anmodningen om tilladelse til at iværksætte en revisionsanke fastslås, at betingelserne for en præjudiciel forelæggelse ikke er opfyldt, i lyset af bestemmelserne i artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Fortolkning af EU-retten, artikel 267 TEUF

Præjudicielle spørgsmål

1. Er artikel 267, stk. 3, TEUF til hinder for en bestemmelse i Zakon o pravdnem postopku (den civile retsplejelov), hvorefter Vrhovno sodišče (øverste domstol, Slovenien) i sager om tilladelse til at iværksætte en revisionsanke (revizija) ikke foretager en undersøgelse af spørgsmålet om, hvorvidt en parts anmodning om en præjudiciel forelæggelse til Den Europæiske Unions Domstol indebærer en forpligtelse for Vrhovno sodišče (øverste domstol) til at forelægge et præjudicielt spørgsmål for Domstolen.

Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:

2. Skal chartrets artikel 47 om begrundelsespligten for retsafgørelser fortolkes således, at en processuel afgørelse om afvisning af en parts anmodning om tilladelse til at iværksætte en revisionsanke i henhold til den civile retsplejelov udgør en »retsafgørelse«, som skal begrunde, hvorfor partens anmodning om en præjudiciel afgørelse ved Den Europæiske Unions Domstol ikke skal imødekommes i den pågældende sag?

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 267 TEUF, navnlig stk. 3, og artikel 47 i chartret.

Anførte nationale forskrifter

Republikken Sloveniens forfatning;

Zakon o pravdnem postopku (den civile retsplejelov, herefter »ZPP«)

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo d. o. o., sagsøger og revisionsappellant [(herefter »sagsøgeren«)], købte i Tyrkiet 87 600 dåser af drikken Red Bull, der produceres i Østrig, og transporterede dem med skib til havnen i Koper, hvor toldproceduren blev indledt.
- 2 Den 15. september 2021 udstedte Finančna uprava Republike Slovenije (Republikken Sloveniens skatteforvaltning) en meddelelse, hvori den på baggrund af en mistanke om krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed i henhold til artikel 17 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 608/2013 af 12. juni 2013 om toldmyndighedernes håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1383/2003 (herefter »forordning nr. 608/2013«) suspenderede toldproceduren og beslaglagde varerne. Den 5. oktober 2021 traf denne myndighed to afgørelser, hvori den besluttede at beslaglægge sagsøgerens varer, indtil der var truffet afgørelse i den

tvist, som rettighedshaveren Red Bull GmbH, Østrig, havde anlagt for at beskytte sine intellektuelle ejendomsrettigheder. Sagsøgeren indgav to administrative klager over disse afgørelser, som er blevet afslået.

- 3 Selskabet KUBERA, d.o.o. anlagde to søgsmål til prøvelse af disse afgørelser, som ikke blev taget til følge af Upravno sodišče (forvaltningsdomstol). Hvad angår sagsøgerens hovedargument om, at varerne blev fremstillet med samtykke fra indehaveren af de intellektuelle ejendomsrettigheder (for så vidt som de blev fremstillet på dennes fabrik), gjorde selskabet gældende, at der var tale om en fremskyndet procedure inden for rammerne af en procedure i henhold til forordning nr. 608/2013, i henhold til hvilken det er tilstrækkeligt, at toldmyndigheden fastslår, at der foreligger en mistanke om krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, på grundlag af hvilken der indledes en retssag. I den foreliggende sag har toldmyndigheden derfor ikke fastslået, hvilke varer der var tale om (originale eller ej), da dette spørgsmål vil blive endeligt afgjort i retssagen. Forvaltningsdomstolen fastslog imidlertid samtidig, at det er ubestridt i sagen, at de pågældende varer er originale, og at der endvidere ved anvendelsen af artikel 1 i forordning nr. 608/2013 skal sondres mellem det tilfælde, hvor varerne er fremstillet af indehaveren af de intellektuelle ejendomsrettigheder selv, og det tilfælde, hvor varerne er fremstillet med samtykke fra indehaveren af de intellektuelle ejendomsrettigheder.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 4 Selskabet KUBERA, d.o.o. indgav vedrørende de to afgørelser fra Upravno sodišče to anmodninger om tilladelse til at iværksætte revisionsanke (herefter:revisionsanke («revizija»)), idet det rejste følgende spørgsmål som et relevant retsspørgsmål: »Kan bestemmelserne i forordning nr. 608/2013 og de deri fastsatte foranstaltninger anvendes i tilfælde, hvor genstanden for en toldkontrol vedrører originale (autentiske) varer, der er fremstillet af indehaveren af de intellektuelle ejendomsrettigheder, eller skal bestemmelsen i forordningens artikel 1, stk. 5, sammenholdt med sjette betragtning til forordningen, hvorefter forordningen ikke finder anvendelse på varer, der er fremstillet med rettighedsindehaverens samtykke, fortolkes således, at den (også) udelukker varer, der er fremstillet af indehaveren af de intellektuelle ejendomsrettigheder selv, fra denne forordnings anvendelsesområde?«. Sagsøgeren er af den opfattelse, at forordningen udtrykkeligt udelukker dens anvendelse. Sagsøgeren har anført, at den omstridte vare blev fremstillet af indehaveren af de industrielle ejendomsrettigheder selv, og at der derfor kun er tale om et parallelsalg. Den har henvist til forvaltningsdomstolens bemærkning om, at det uomtvisteligt er blevet fastslået, at varerne er originale, og anfægter dens synspunkt om, at der skal skelnes mellem det tilfælde, hvor varerne er produceret af rettighedshaveren selv, og det tilfælde, hvor varerne er produceret af en tredjepart med rettighedshaverens samtykke.

- 5 I sine anmodninger om tilladelse til at iværksætte revisionsanke har sagsøgeren også anmodet Vrhovno sodišče (øverste domstol) om i tilfælde af en sådan fortolkning af forordning nr. 608/2013 (forskel mellem de to situationer), at udsætte sagen og henvise spørgsmålet til Domstolen. Sagsøgeren har endvidere tilføjet, at det rejste spørgsmål ikke er besvaret hverken i europæisk eller slovensk retspraksis. Selskabet er af den opfattelse, at spørgsmålet er vigtigt for en klar afgrænsning af toldmyndighedernes kompetence og følgelig for retssikkerheden for personer, der er undergivet loven.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 6 Vrhovno sodišče (øverste domstol) står over for spørgsmålet om en retfærdig rettergang i forbindelse med en parts anmodning om en præjudiciel forelæggelse til Domstolen i en sag vedrørende en anmodning om tilladelse til at iværksætte en revisionsanke. Eftersom bestemmelserne i ZPP i det foreliggende tilfælde ikke gør det muligt at imødekomme anmodningen om tilladelse til at iværksætte revisionsanke og tillade dette med den begrundelse, at betingelserne herfor i denne lov ikke er opfyldt, har Vrhovno sodišče (øverste domstol) rejst spørgsmålet, hvorvidt den, når den tager stilling til en anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke, også er forpligtet til at foretage en vurdering af realiteten af partens anmodning om præjudiciel forelæggelse til Domstolen i overensstemmelse med kravene i artikel 267 TEUF, og om Vrhovno sodišče (øverste domstol), hvis den har fundet, at betingelserne for at forelægge det præjudicielle spørgsmål ikke er opfyldt, i henhold til chartrets artikel 47 er forpligtet til at begrunde denne vurdering i kendelsen om afslag på anmodningen om tilladelse til at iværksætte revisionsanke.
- 7 Adgangen til at iværksætte revisionsanke (»revizija«, herefter revisionsanke) er reguleret af ZPP, som fastsætter, at dette udgør et ekstraordinært retsmiddel, der kan anlægges til prøvelse af en endelig dom, og som Vrhovno sodišče (øverste domstol) træffer afgørelse om. revisionsanke vedrører undersøgelsen af overtrædelser af materiel ret og processuelle regler, der er anvendt af den lavere retsinstans. En afgørelse fra Vrhovno sodišče (øverste domstol) i en sag om revisionsanke kan ikke indbringes for en højere domstol med henblik på at vurdere lovligheden af anvendelsen af materiel ret eller procesret på sagen. I henhold til ZPP skal en revisionsanke godkendes efter en specifik anmodning fra en part, og det er kun Vrhovno sodišče (øverste domstol), der har kompetence til at afgøre, om den kan antages til realitetsbehandling. Proceduren for revisionsanke er således opdelt i to faser, nemlig antagelsen til behandling af revisionsanken og undersøgelsen af sagens realitet. Hvert af stadierne i proceduren, som er væsentligt forskellige, har sit eget formål. Afgørelsen om at tillade en revisionsanke er en indledende procedure for den materielle prøvelse af sagen inden for rammerne af revisionsankeproceduren, og tilladelsen til at iværksætte en revisionsanke er derfor en proceduremæssig forudsætning for samme. Det, der er relevant for at tillade et revisionsanke er, om sagen på grund af sin objektive betydning kræver, at Vrhovno sodišče (øverste domstol) foretager en

realitetsvurdering af retsspørgsmålene. Det er således den bredere offentlige interesse, der er relevant, og ikke kun den ene parts interesse i at få en sag afgjort anderledes. Denne offentlige interesse består imidlertid i at sikre, at retsplejen er konsekvent ud fra et systemisk synspunkt, således at ensartetheden af retspraksis i bred forstand sikres ved hjælp af de retlige standpunkter, som Vrhovno sodišče (øverste domstol) har udviklet i forbindelse med afgørelsen af revisionsankesager som den højeste domstol, der har kompetence til skabe præjudikatværdi.

- 8 I tilfælde af et afslag på en anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke, behøver afgørelsen om afslag i henhold til ZPP ikke at være begrundet i realiteten, men det er tilstrækkeligt, at retten foretager en generel henvisning til fraværet af de betingelser, der er fastsat i loven. På den anden side, hvis Vrhovno sodišče (øverste domstol) tillader revisionsanke, skal den i sin afgørelse angive i forhold til hvilken del eller hvilke specifikke retsspørgsmål revisionsanke kan antages til behandling. Vrhovno sodišče (øverste domstol) træffer afgørelse om revisionsanken, som tillades efter en undersøgelse af sagens realiteter. Da dette er et ekstraordinært retsmiddel, der har til formål at vurdere de juridiske og ikke de faktuelle aspekter af sagen, kan både proceduremæssige og materielle lovovertrædelser undersøges inden for rammerne af en revisionsanke. Hvis Vrhovno sodišče (øverste domstol) konstaterer sådanne overtrædelser, kan den ophæve eller ændre den anfægtede dom (eller kendelse) og selv træffe afgørelse sagen. I betragtning af Vrhovno sodiščes (øverste domstol) rolle som en domstol, hvis afgørelser har præjudikatværdi, har dens afgørelser om revisionsanke og de retsopfattelser, den indtager, en bredere virkning end blot løsningen af en tvist i en konkret sag.
- 9 I det foreliggende tilfælde står Vrhovno sodišče (øverste domstol) således over for spørgsmålet, hvordan den som landets højeste retsinstans er forpligtet til på de ovenfor nævnte processuelle stadier at opfylde sin forpligtelse til at samarbejde om en ensartet anvendelse af EU-retten gennem de præjudicielle spørgsmål, der forelægges Domstolen. Det følger utvivlsomt af de forpligtelser, som Republikken Slovenien påtog sig ved sin tiltrædelse af Den Europæiske Union, at Vrhovno sodišče (øverste domstol) under hensyn til sin retsstilling skal forelægge præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af EU-retten som den øverste domstol, hvis afgørelser ikke kan appelleres, i overensstemmelse med artikel 267, stk. 3, TEUF. Når dette er sagt, skal det understreges, at både revisionsanke i henhold til ZPP og forpligtelsen til at forelægge spørgsmål for Domstolen i det væsentlige forfølger det samme mål, som er at ensrette retspraksis og at vejlede den på grundlag af tidligere fastlagte retsopfattelser. Vrhovno sodišče (øverste domstol) har noteret sig udviklingen i retspraksis vedrørende fortolkningen af artikel 267 i TEUF, som er indeholdt i en nylig dom afsagt af Domstolen den 6. oktober 2012, *Conorzio Italian Management (C-561/19)*.
- 10 Grundlaget for afgørelse om tilladelse til at iværksætte revisionsanke er artikel 367a i ZPP, som i forbindelse med den indledende undersøgelse er afledt af sagens objektive betydning, dvs. først og fremmest sikringen af en ensartet retspraksis og Vrhovno sodiščes (øverste domstol) løsning af vigtige

retsspørgsmål. Det er ikke udelukket, at en sådan objektiv betydning også er baseret på spørgsmål, der er relateret til EU-retten, men den blotte kendsgerning, at EU-retten (muligvis) anvendes i forbindelse med en revisionsanke, er ikke tilstrækkelig til at anerkende en sådan revisionsanke.

- 11 Ved afgørelsen af, om en revisionsanke skal tillades, er det nødvendigt at vurdere relevansen af det retsspørgsmål, der opstår i henhold til EU-retten, på samme måde som retsspørgsmål, der opstår i henhold til national ret, men det er uden betydning for denne vurdering, at sagsøgeren også har anmodet om en præjudiciel afgørelse fra Den Europæiske Unions Domstol. Det følger ikke af ZPP, at Vrhovno sodišče (øverste domstol) er forpligtet til i forbindelse med behandlingen af en anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke at tage stilling til, om det er nødvendigt at forelægge et præjudicielt spørgsmål for Domstolen, hverken efter anmodning fra en part eller af egen drift. Tilsvarende er Vrhovno sodišče (øverste domstol) i henhold til loven ikke forpligtet til på dette stadium af sagen at tage stilling til, om den i revisionsanken, der er blevet tilladt, vil forelægge et specifikt præjudicielt spørgsmål. Den juridiske vurdering af sagens realitet afhænger nemlig af parternes efterfølgende indlæg i revisionsanken og deres behandling af realiteten inden for rammerne af den (admitterede) revisionsanke.
- 12 Der er i national retspraksis udviklet en sondring mellem opfattelsen hos Ustavno sodišče (forfatningsdomstol, Slovenien) og Vrhovno sodišče (øverste domstol) med hensyn til den korrekte fortolkning og anvendelse af de ovennævnte regler i ZPP om tilladelse til at iværksætte revisionsanke, når en part i sin anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke anmoder om en præjudiciel forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol. I et sådant tilfælde pålagde Ustavno sodišče i en nylig afgørelse Vrhovno sodišče (øverste domstol) at anlægge en anden tilgang til vurderingen af betingelserne for admittering af revisionsanken, der er baseret på den fortolkning, at en sådan ændring af praksis dikteres af EU-retten. Ustavno sodišče er af den opfattelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der skal indgives en præjudiciel anmodning til Domstolen (i henhold til artikel 267, stk. 3, TEUF) på grundlag af en anmodning fra en part (en ansøger om tilladelse til at iværksætte revisionsanke), allerede bør behandles i forbindelse med sagen om tilladelse til at iværksætte revisionsanke.
- 13 Ifølge Ustavno sodišče skal Vrhovno sodišče (øverste domstol) i henhold til chartrets artikel 47, selv i tilfælde, hvor den ikke tillader en revisionsanke, angive grundene til, at den ikke henviste sagen til præjudiciel afgørelse. Derfor burde Vrhovno sodišče (øverste domstol) (også) i forbindelse med en procedure vedrørende en anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke have truffet en tilstrækkelig klar afgørelse om partens anmodning om en præjudiciel forelæggelse for Domstolen under hensyntagen til de kriterier, der er fastsat i artikel 267 TEUF og Domstolens retspraksis. Ifølge Ustavno sodišče (forfatningsdomstol) gælder denne begrundelsespligt også, når en national procesregel fastsætter, at retten kun kan begrunde sin afgørelse ved at henvise til, at de retlige krav til behandlingen af sagen ikke er opfyldt (summarisk

begrundelse). Ifølge Ustavno sodišče (forfatningsdomstol) skal begrundelsen for Vrhovno sodišče (øverste domstol) afgørelse om ikke at tillade et søgsmål vedrørende EU-retlige aspekter, herunder afvisning af en parts anmodning om en præjudiciel forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol, gøre det muligt at kontrollere, at kravene til forpligtelsen til at forelægge sagen for Den Europæiske Unions Domstol i henhold til artikel 267, stk. 3, TEUF er opfyldt på en måde, der er i overensstemmelse med disse krav. Vrhovno sodišče (øverste domstol) kan derfor begrunde sin afgørelse om ikke at tillade en revisionsanke ved kun at henvise til den manglende opfyldelse af kravene i ZZP's artikel 367a, men den skal svare på partens anmodning om en præjudiciel afgørelse fra Den Europæiske Unions Domstol.

- 14 I Vrhovno sodišče (øverste domstol) hidtidige praksis har det været ubestridt, at denne ret i forbindelse med en sag om tilladelse til at iværksætte revisionsanke ikke kan anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse af spørgsmål, som (muligvis) kun kan behandles i realiteten i forbindelse med en revisionsanke. Domstolens afgørelse af det præjudicielle spørgsmål ville heller ikke have nogen effektiv virkning for parten eller retten i sagen om en anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke. Følgelig har parterne kun ret til at anmode om en præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen i forbindelse med en revisionsanke vedrørende et relevant anerkendt retsspørgsmål. Det er derimod korrekt, at Vrhovno sodišče (øverste domstol), såfremt revisionsanken ikke antages til realitetsbehandling, ikke skal tage stilling til parternes anmodninger om præjudiciel afgørelse fra Den Europæiske Unions Domstol og heller ikke skal redegøre for dette i begrundelsen for sin kendelse. Det kan derfor ikke udelukkes, at den fortolkning af EU-retten, som underinstansen har tiltrådt, vil være gældende i sagen mellem parterne, uanset at betingelserne i artikel 267 TEUF («acte clair») for at afvise en anmodning om en præjudiciel forelæggelse for Domstolen, som en part har anført, ikke er opfyldt. I et sådant tilfælde, som også kan forekomme i forbindelse med den foreliggende administrative retssag, vil ingen domstol afgøre, om der skal forelægges et spørgsmål i henhold til artikel 267, stk. 3, i TEUF, og den fortolkning, der er tiltrådt i den endelige dom fra en lavere domstol, vil være gyldig. Selv om Vrhovno sodišče (øverste domstol) er klar over, at medlemsstaterne har en vis grad af proceduremæssig autonomi, hvilket også fremgår af Domstolens retspraksis, er dette spørgsmål relevant og skal forelægges Domstolen til afgørelse.
- 15 Vrhovno sodišče (øverste domstol) vil følgelig for at kunne træffe afgørelse i den foreliggende sag have brug for et svar fra Domstolen på spørgsmålet, hvorvidt EU-rettens krav er til hinder for en slovensk lovgivning, som i afgørelsen om tilladelse til en revisionsanke ikke kræver en selvstændig vurdering af, om Vrhovno sodišče (øverste domstol) er forpligtet til at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål efter anmodning fra en part. Det er derfor nødvendigt at spørge, om artikel 267, stk. 3, TEUF er til hinder for en bestemmelse i ZPP, hvorefter Vrhovno sodišče (øverste domstol) i forbindelse med en sag om tilladelse til at iværksætte revisionsanke ikke skal vurdere, om en parts anmodning

om en præjudiciel afgørelse fra Den Europæiske Unions Domstol medfører en forpligtelse til at forelægge denne anmodning for Domstolen.

- 16 Kun hvis svaret på det første spørgsmål er bekræftende, og hvis Vrhovno sodišče (øverste domstol) derfor ifølge domstolen er forpligtet til at foretage en sådan vurdering af partens anmodning i forbindelse med sagen vedrørende en anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke, rejses det yderligere spørgsmål om forpligtelsen til at begrunde afgørelsen om ikke at admittere en revisionsanke, som ifølge Vrhovno sodišče (øverste domstols hidtidige praksis i henhold til ZPP ikke er berettiget. Med hensyn til denne specifikke proceduremæssige afgørelse truffet af Vrhovno sodišče (øverste domstol) om ikke at admittere en revisionsanke, rejses spørgsmålet om relevansen af Domstolens opfattelse i præmis 51 i *Consorzio Italian Management*-dommen om det obligatoriske indhold af en afgørelse fra en domstol om de aspekter af den forpligtelse, der er fastsat i artikel 267, stk. 3, i TEUF, og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som anser en domstols begrundede svar på en parts anmodning for at være en del af forpligtelserne i henhold til artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, 15.12.2022, *Rutar og Rutar Marketing d. o. o. v. Slovenien*). Vrhovno sodišče (øverste domstol) er derfor af den opfattelse, at det er nødvendigt at forelægge Domstolen spørgsmålet, om chartrets artikel 47, for så vidt angår kravene til begrundelse af retsafgørelser, skal fortolkes således, at en kendelse, hvorved en anmodning om tilladelse til at iværksætte revisionsanke i henhold til ZPP afvises, udgør en »retsafgørelse«, som skal indeholde en begrundelse for, hvorfor en parts anmodning om præjudiciel forelæggelse til Den Europæiske Unions Domstol ikke skal (eller ikke bør) imødekommes.